

NÉVADÓNK

Muszáj kiáltani, muszáj megmutatni és muszáj cselekedni, mert ezáltal él az ember – vallotta Veres Péter. Vajon honnan ez az erős késztetés, ez a hihetetlen akarat, amellyel a szegényparasztnak, „cselédek cselédjének” született gyerek felküzdötte magát a legjelesebb magyar írók sorába, a politikában pedig egészen a miniszterségig vitte?

Mindig is különb akart lenni, mint a többiek. Csak azért is meg akarta mutatni, hogy többet ér, mint azok, akiknek „igazi” apjuk van. Szerelemgyerekek született ugyanis 1897. január 6-án itt, Balmazújvároson, egy gazdag paraszt fiának, Nagy Posta Péternek és a náluk szolgáló Veres Juliannának szerelméből: „tavasz volt, házassági ígélet volt, s amikor a baj meglett, felmondás. Sírás, szülői átkok és ütlegek” – így ír fogantatása és születése körülményeiről Veres Péter.

Bánatban és megaláztatásban a felnövekvő gyerekek is eleget volt része: a juhászok gyakran durván és lelketlenül faggatták arról, hogy miért hívják őt Veres Petinek, mikor az apja, vagyis hát a mostohaapja neve Nagy Józsi. Bántotta a mostohaapja is, ha részeg volt, és az anyjának is hamar eljárt a keze, hiszen a mindennapos nyomorúság, a kemény harc a betevő falatért a parasztasszonyok lelkét is eldurvította, gyakran saját keserűségük és tehetetlenségük csattant a gyerekeknek adott pofonokban.

Vókonyáról, az Újváros határában lévő tanyáról (ahol a család szolgált) nyolcéves korában került vissza a faluba, az első elemi osztályba a többieknél valamivel idősebb, magányos tanyasi gyerekként „a vásott falusi kis fickók” közé, akik nehezen fogadták be az „idegen kutyát”. A tanulás szerencsére könnyen ment neki, s hamarosan szokatlan szellemi éhség fogta el, ahogy ő írja: „tanulni, olvasni akartam, felfogni az egész tudományt, irodalmat”. Kereste és falta az olvasnivalót, pedig gyakran kigúnyolták érte, rokonoknál a kalendáriumot, a Varga Antal tanítótól kapott irodalomtörténetet, majd 16 éves kora után beiratkozhatott az Egylet könyvtárába.

Ez a szellemi éhség tette őt felnőtt korára igen művelt, az irodalomban és a politikában tájékozott emberré. Ez tette lehetővé, hogy kitorjjon a „Hortobágy mellyéki” faluból, Balmazújvárosról, amely a század elején az egész élni akaró, de fulladozó Magyarország jelképe is lehetett volna.

Ki akart törni, hogy aztán az itt élő emberek helyett és értük eszmélkedjen és cselekedjen: írja meg regényeiben, novelláiban azt, hogy milyen nagy nyomorban, milyen keservesen élnek, mutassa meg a világnak, hogy az Alföld parasztsága éhezik, s mint politikus

próbáljon meg javítani a sorsukon, hiszen:

„millió sárbaragadt paraszt a szomszédom,
ezeknek a sorsa az enyém, s az is marad örökre.”

„Én nem mehetek el innen” – pontosan, rendíthetetlenül fogalmaz egyik leghíresebb versében. Mi nem mehetünk el innen, vallom Veres Péterrel, nekünk sincs más lehetőségünk: ide kell hoznunk a nagyvilágot, mindent, ami szép, jó, nemes, és amit érdemes, hogy öröm legyen itt élni!

Tóthné Babos Katalin

igazgatóhelyettes

(Elhangzott 2003. január 6-án, Veres Péter születésének 106. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen.)